

ACHTERGRONDEN VAN HET HEILIG AVONDMAAL IN ENKELE JOODSE FEESTEN (1) HJM Sales

Geliefde broeders en zusters, in hun samenkomsten gebruiken, een beter woord is 'vieren', christenen dikwijls het heilig Avondmaal. M.a.w. zij houden feest! Het Avondmaal is het onderwerp van deze vijfdelige studie.

De viering van het heilig Avondmaal werd door Jezus Zelf ingesteld, toen Hij met Zijn discipelen aanzat aan de zgn. Sédermaaltijd, ook wel het Pascha genaamd (Matth. 26:17). Het was de avond vóór Zijn dood de volgende dag aan Golgotha's kruis.

Jezus gebruikte bij de instelling van het Avondmaal volgens 1 Cor. 11:24-25 deze woorden: *“En als Hij gedankt had, brak Hij het, en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Desgelijks nam Hij ook den drinkbeker, na het eten des avondmaals, en zeide: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als gij dien zult drinken, tot Mijn gedachtenis.”*

Jezus benadrukte dat wij moeten gedenken, dat Hij voor onze zonden en vrijmaking aan het kruis moest sterven en dat wij daartoe het Avondmaal (dikwijls) moeten gebruiken.

Ja, vieren! Want vrijmaking en daarom ook het gebruiken van het Avondmaal is een feest. Ook in de evangeliën wordt over de instelling van het heilig Avondmaal geschreven. Ik geef u enkele schriftgedeelten.

Matth. 26:17,20,26-30 – *“En op den eersten dag der ongehevelde broden kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende tot Hem: Waar wilt Gij, dat wij U bereiden het pascha te eten? En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalven. En als zij aten, nam Jezus het brood, en gezegend hebbende, brak Hij het, en gaf het den discipelen, en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam. En Hij nam den drinkbeker, en gedankt hebbende, gaf hun dien, zeggende: Drinkt allen daaruit; Want dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden. En Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van de vrucht des wijnstoks tot op dien dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken in het Koninkrijk Mijns Vaders. En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg.”*

Luk. 22:7-8,14-20 – *“En de dag der ongehevelde broden kwam, op denwelken het pascha moest geslacht worden. En Hij zond Petrus en Johannes uit, zeggende: Gaat heen, en bereidt ons het pascha, opdat wij het eten mogen..... En als de ure gekomen was, zat Hij aan, en de twaalf apostelen met Hem. En Hij zeide tot hen: Ik heb grotelijks begeerd, dit pascha met u te eten, eer dat Ik lijde; Want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods. En als Hij een drinkbeker genomen had, en gedankt had, zeide Hij: Neemt dezen, en deelt hem onder ulieden. Want Ik zeg u, dat Ik niet drinken zal van de vrucht des wijnstoks, totdat het Koninkrijk Gods zal gekomen zijn. En Hij nam brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, en gaf het hun, zeggende: Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Desgelijks ook den drinkbeker na het avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.”*

Broeders en zusters, Séderavond maakte deel uit van de feestelijkheden rond het Joodse Paschafeest, dat wil zeggen, de viering van de verlossing en uittocht van het volk Israël uit Egypte. Zuiver bijbels gezien is er sprake van drie afzonderlijke feesten in het korte tijdsbestek van één week in de lente, doch ze overlappen elkaar gedeeltelijk. Op de 14e van de maand Nisan werd het Paschafeest (Hebr. *Pesach*) gevierd, van 15 Nisan tot en met 21 Nisan was het Feest der Ongezuurde Broden (Hebr. *Chag HaMatsot*). Tenslotte vond tijdens die zeven dagen durende feestweek ook nog het Feest van de Eerstelingen der vruchten (Hebr. *Chag HaBikoeriem*) plaats.

Met het vallen van de avond van de 14e Nisan brak de 15e Nisan aan en daarmee begon ook het Feest van de Ongezuurde Broden. En tijdens die avond werd de Sédermaaltijd genoten. De avond zelf werd Séderavond genoemd. “Séder” (סדר) betekent letterlijk “orde, volgorde, regel”. Maar die avond had nog een andere naam, namelijk “Leil-Sjimmoeriem” (שִׁמּוּרֵי לַיָּל), hetgeen “Nacht van de Goddelijke Beschutting” betekent.

Als Jezus juist op deze avond tijdens het eten van de Sédermaaltijd, tijdens het vieren van de feestelijkheden in de Paschafeestweek (in feite dus drie feesten!) het heilig Avondmaal instelde, dan ligt het voor de hand dat het heilig Avondmaal iets geweldig moois voor Gods kinderen in petto heeft. Het betekent dat er een verband is met deze drie lentefeesten.

We zullen in het verloop van deze studie dan ook prachtige betekenissen mogen ontdekken. We zullen schaduwbeelden van Gods prioriteiten voor ons leven ontdekken, zoals in algemene zin álle Joodse feesten laten zien, wat Gods wil voor ons leven is. We zullen zien dat de Paschafeestweek in de lente duidelijk zichtbaar worden in het heilig Avondmaal. De bekende bijbelleraar Willem Ouweneel heeft ooit in een prediking zelfs álle in Lev. 23 voorgeschreven zeven Joodse feesten kernachtig samengevat in de viering van het heilig Avondmaal. We zullen ook hieraan nog kort aandacht schenken.

De Séderavond

Ik wil u even een beknopte beschrijving geven van de Séderavond. En voor de goede orde: elke Jood en elke Jodin wordt geacht aan deze maaltijd deel te nemen. Hetzij thuis, of bij familie, of bij vrienden. In principe moet het huis ook voor de eenzamen en de daklozen open staan, zelfs als die op dat moment onverwacht voor de deur zouden staan.

Als de leden van het gezin en de eventuele gasten op Séderavond na de dienst in de synagoge thuishkomen, dan vinden zij de tafel prachtig gedekt en versierd met het beste van wat men in huis heeft. Meestal heeft moeder samen met haar dochters de tafel toebereid.

Midden op de tafel staat een grote schotel met ingrediënten, die als aanschouwelijke tekens moeten dienen bij het verhaal over de Uittocht uit Egypte, dat gedurende die avond zal worden verteld. Op iedere plaats ligt daartoe een zogenaamde Haggadah (הַגְּדָה), letterlijk “de vertelling”, een boekje met het verhaal van de Uittocht uit Egypte en de volgorde (de Séder) van het samenzijn voor die avond. De vader of een belangrijke gast heeft de leiding van de avond. Gedurende zijn vertelling van het verhaal, wordt er volgens voorgeschreven volgorde tot God gebeden en gezongen. Er wordt geluisterd, gegeten en gedronken en God wordt gedankt.

Op de schotel liggen drie ongezuurde broden (Hebr. *matsot*). Eerst één brood, daarover een witte servet, daarover weer een brood, daarover een servet, dan het derde brood, en tenslotte opnieuw een servet er overheen.

Op de schotel lag in de tijd van het Oude Testament een gebraden lam. Maar sinds de verwoesting van de tempel in Jeruzalem ligt er enkel een ongebroken botje van een lammetje met een klein beetje gebraden vlees er aan.

Voorts liggen op de schotel kruiden en wel de bittere soorten, zoals mierikwortel en radijs, peterselie of selderij.

Ook is er een schaal met een mengsel van gesneden rozijnen, amandelen, appels, suiker, kaneel en wijn om kruiden in te dopen. Dit sausje moest er als klei en leem uitzien (Ex. 1:14). Vaak ligt er ook een gebraden ei, dat onder de Joden een teken van rouw is en een bekertje zout water als teken van onder de slavernij vergoten tranen.

Tenslotte is er wijn. Iedereen, elk familielid, elke gast en ook elk kind wordt geacht vier keer een glas wijn te drinken. Omdat het een symbool betreft, hoeft men niet persé het hele glas leeg te drinken, zeker de kinderen niet. Een slokje is genoeg. Daarna wordt het glas weer gevuld. Er is ook een volle beker wijn, de zgn vijfde beker, waar niet van wordt gedronken. We zullen er nog op terugkomen.

De Joodse feesten zijn ook profetisch

Broeders en zusters, God heeft in de belangrijke Joodse feesten ook de overheersende thema's van de eindtijd verborgen. Joodse feesten zijn dus ook profetieën. Paulus wijst de gelovigen dan ook op het verband tussen onder andere de Joodse feestdagen en de toekomstige dingen (NB, in bijbelse taal betekent dat de eindtijd).

Col. 2:16-17 – *“Dat u dan niemand oordele in spijs of in drank, of in het stuk des feestdags, of der nieuwe maan, of der sabbatten; Welke zijn een **schaduw der toekomstige dingen**, maar het lichaam is van Christus.”*

Door de Joodse feesten (een schrijver wiens naam ik vergeten ben, noemt ze daarom vensters) kunnen wij het plan van God met betrekking tot de verlossing en het herstel van de gevallen mens zien. Zo ook in de viering van Pascha, cq. het heilig Avondmaal.

Daarom is het jammer dat er in veel gemeenten weinig over de Joodse feesten gepredikt wordt. Terwijl het toch de feesten van de Heer Zelf zijn, die door Hem Zelf werden ingesteld en waarvan Hij heeft opgedragen om ze te vieren.

Lev. 23:1-2 – *“Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende: Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: De gezette hoogtijden des HEEREN, welke gijlieden uitroepen zult, zullen heilige samenroepingen zijn; deze zijn Mijn gezette hoogtijden.”*

Nah. 1:15b – *“.....; vier uw vierdagen (HJMS, feestdagen), o Juda!.....”*

Jezus schoof deze feesten dan ook nóóit aan de kant, maar onderhield deze feesten juist. Geweldig, dat in het Hebreeuws in het Woord van God de tent van de Tabernakel, waarin God temidden van Zijn volk woonde, onder andere met *“ohel mo'ed”* (אהל מועד), d.w.z. *“feesttent”* wordt aangeduid (bijvoorbeeld in Ex. 33:7). God houdt van het vieren van feest en daarom mogen kinderen Gods geestelijk feest vieren.

1 Cor. 5:8 – *“Zo dan laat ons feest houden, niet in den ouden zuurdesem, noch in den zuurdesem der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde broden der oprechtheid en der waarheid.”*

Omdat de bijbel zegt dat de getuigenis van Jezus de geest der profetie is (Openb. 19:10b), zullen de Joodse feesten juist in Jezus hun volle betekenis laten zien en in Hem hun volheid bereiken. Dit zal met name in het tijdperk van het komende Koninkrijk (het 1000-jarige Vrederijk waarin Jezus de regerende, grote Koning op aarde zal zijn) geschieden.

De Joodse kalender

Voor een goed begrip van de Joodse feesten, in het bijzonder de feesten i.v.m. de Uittocht uit Egypte in de Paschafeestweek, is het belangrijk om even in te gaan op de Joodse kalender.

Het Joodse volk kende volgens haar traditie zoals verwoord in de Misjna vier kalenders, maar bijbels gezien zijn er echter door God twee kalenders gegeven, namelijk de burgerlijke kalender en de religieuze kalender.

De burgerlijke kalender begint in het najaar (september/oktober) met de maand Tisjrie. De burgerlijke kalender werd ingesteld bij de schepping van de aarde op de 1^e dag van Tisjrie en representeert de fysieke geboortedag van de aarde. In die zin vormt het ook een schaduwbeeld voor de natuurlijke geboortedag van de mens.

De religieuze kalender begint echter in de lente (maart/april) op de 1^e dag van de maand Nisan, ook genoemd Aviv. Het is de geestelijke geboortedag van Israël tot Gods volk. God hoorde hun geschrei en zag hun diepe nood en Hij beval het volk Israël om een lam te slachten teneinde uit het land Egypte te kunnen ontsnappen en te ontkomen aan de engel des doods die alle eerstgeborenen zou gaan doden. En God zei dat de maand waarin zij zouden ontsnappen, voortaan de eerste maand van het jaar zou zijn. Dit was de maand

Nisan (Aviv). Ex. 12:1-3 – “De HEERE nu had tot Mozes en tot Aäron in Egypteland gesproken, zeggende: Deze zelfde maand zal ulieden het hoofd der maanden zijn; zij zal u de eerste van de maanden des jaars zijn. Spreekt tot de ganse vergadering van Israëel, zeggende: Aan den tienden dezer maand neme een iegelijk een lam, naar de huizen der vaderen, een lam voor een huis.” Leest u in dit verband tevens Deut. 16:1; Ex. 34:18 en Ex. 23:15 jo. Lev. 23:5-6.

De Joodse feesten worden dan ook volgens de religieuze kalender aangegeven (Lev. 23). De maand Tisjrie is daarbij nu de zevende maand geworden.

Bij de instelling van de religieuze kalender heeft God echter de burgerlijke kalender niet opgeheven. Dit kan afgeleid worden uit bijvoorbeeld Ex. 23:16b en Ex. 34:22. Ook bij het kind van God wist de geestelijke geboortedag de natuurlijke geboortedag niet uit.

Bij het lezen van de bijbel is het goed om te bedenken over welke kalender het in casu gaat. Zo spreekt Gen. 8:4 over de 17^e dag van de zevende maand als de ark van Noach rust op de berg Ararat. Dit is 17 Nisan. In 2 Kron. 29:2-20 wordt gesproken over Jehizkia die Israëls afgoderij beëindigt en de Joodse godsdienst herstelt. Hij begint op de 1^e dag van de eerste maand (vers 17) met de tempelreiniging en gaat op de 17^e dag van de eerste maand in de tempel het offer gaat brengen (vers 17,20). Ook dit is 17 Nisan. Wonderlijk is dan Gods raadsplan: Hij liet Jezus ook op 17 Nisan uit de dood opstaan. Begin van nieuw leven!

Overzicht van de maanden

1 (7) Tisjrie (Ethaniem)	5 (11) Sjewat	9 (3) Siewan
2 (8) Chesjwan (Bul)	6 (12) Adar	10 (4) Tammoez
3 (9) Kisleew	7 (1) Nisan (Aviv)	11 (5) Aaw
4 (10) Teweet	8 (2) Ijar (Ziv)	12 (6) Elloel

De lentefeesten

Er zijn vier Joodse lentefeesten. Drie hebben te maken met de verlossing uit de slavernij in Egypte, de Uittocht, en vervolgens de Doortocht door de Schelfzee. Deze drie feesten worden in de eerste maand Nisan gevierd en zullen in deze studie worden besproken. Welke zijn die drie feesten? Het betreffen Pascha (*Pesach*), het Feest der Ongezuurde Broden (*Chag HaMatsot*) en de Feestdag van de Eerstelingen der vruchten (*Chag HaBikoeriem*).

Dit zijn feesten die voor Israëel een nieuw begin illustreren. Een heel nieuw leven met God in een nieuw land. Met Nisan werd voor het volk van Israëel alles anders! Want het was juist in verband met deze feesten, dat God de kalender voor hen veranderde en alles nieuw maakte.

De eerste dag van de maand Nisan is daarmee tevens een schaduwbeeld voor de geestelijke geboortedag van elk kind van God. Een nieuw begin. Een nieuw leven. Geestelijk opnieuw geboren door het geloof in het offer van het goddelijke Lam, Jezus Christus. Heel toepasselijk heet de maand Nisan ook “Aviv” (אֲבִיב), hetgeen “*teder zijn, ontluiken, lente, rijpende aren*” betekent.

Vanaf het moment van wedergeboorte is voor het kind van God de geestelijke geboortedag voortaan veel belangrijker (dat zou althans zo moeten zijn!) dan de natuurlijke geboortedag.

Zie hier het eerste belangrijke feit, dat wij mogen gedenken als wij samen met andere kinderen Gods het Heilig Avondmaal vieren. God gaf ons een heel nieuw leven. Het oude is voorbij gegaan en het is alles nieuw geworden (2 Cor. 5:17).

Er is nog een vierde lentefeest, namelijk het Feest der Weken of Pinksterfeest (Hebr. *Sjavoeot*), dat het na de doortocht door de Schelfzee in ontvangst nemen van Gods Wetten gedenkt. Dit feest zal in deze studie slechts kort worden besproken.

De vier Joodse lentefeesten wijzen vooral op de eerste en reeds vervulde komst op aarde van de Messias Jezus Christus als de lijdende Knecht. Pascha werd vervuld met de kruisiging van Jezus. Het Feest van de Ongezuurde Broden werd vervuld met Zijn begrafenis. Het Feest der Eerstelingen werd vervuld met de Opstanding van Jezus. Het Feest der Weken werd vervuld met de uitstorting van de Heilige Geest met Pinksteren.

Geliefde broeders en zusters, de volgende keer zullen we aanvangen met de bespreking van het Feest van Pascha. Moge Jezus u deze week zegenen. Amen.

(wordt vervolgd)